

SAKSINSPEKSJON – MISHANDLINGSSAKER – ØST POLITIDISTRIKT – OSLO POLITIDISTRIKT

1. INNLEDNING.

Den 21. mars til 24. mars 2023 gjennomførte Oslo statsadvokatembeter saksinspeksjon av mishandlingssaker i nære relasjoner i Øst politidistrikt og i Oslo politidistrikt. Saksinspeksjonen var blant annet foranlediget av at påtalekompetansen for overtredelse av straffeloven § 282, delegeres til politiet fra og med 1. juli 2023, jf. Riksadvokatens rundskriv nr 2/2022 (Påtalekompetanse).

Vi har valgt å skrive en felles rapport fordi inspeksjonen ble gjennomført parallelt for de to distriktene og fordi funnene, etter saksgjennomgang, er omtrent de samme for begge distrikt. Under punkt 4 skilles det mellom distriktene.

Inspeksjonen ble utført av førstestatsadvokat Nina Prebe, statsadvokatene Irlin Irgens, Kristin Røhne, Anne Christine Stoltz Wennersten, Erik Førde, Johan Øverberg, Trude Antonsen og konstituert statsadvokat Karl Kristian Nordheim.

Mandag 27. mars hadde vi møte med enhetsledere, seksjonsledere og avsnittsledere (med flere) ved Øst politidistrikt. Vi hadde også et eget møte med flere av juristene ved spesialseksjon påtale, avsnitt for seksuallovbrudd og vold mot barn (Sør; Grålum og Ski, Nord; Lillestrøm).

Tirsdag 28. mars hadde vi møte med Oslo politidistrikt. Først et møte med seksjonsledere og avsnittsledere (med flere). Vi fikk deretter en orientering fra RISK; "Seksjon for Risikoanalyse og Kriminalitetsforebygging av vold i nære relasjoner", ved seksjonsleder Hanne Finanger og hadde også et eget møte med noen av juristene fra de tre enhetene ENS, ENØ og ENV.

I forkant av inspeksjonen hadde begge politidistriktene skriftlig besvart enkelte spørsmål og fremskaffet statistiske opplysninger. Disse ble utdypet under møtene.

2. OPPSUMMERING AV FUNN.

- Kodingen i initialfasen er gjennomgående riktig.
- Avhørene av fornærmede er gjennomgående av god kvalitet.
- I de sakene hvor barn er involvert er tilrettelagt avhør normalt gjennomført tidlig i etterforskningen.
- Besøksforbud ilegges og følges opp, men det ilegges få kontaktforbud med elektronisk kontroll. Det var ikke ilagt kontaktforbud med elektronisk kontroll i noen av de sakene vi gjennomgikk (november 2021). Det mangler også notoritet rundt vurderingene.
- En stor andel av sakene henlegges (se statistikk for hele 2021, pkt 4.1.5 og 4.2.5 nedenfor).
- I flere av de gjennomgåtte sakene har fornærmede ikke ønsket å avgi ytterligere forklaring og gitt klart uttrykk for at hun ikke ønsker videre forfølgning. Flere av sakene er av den grunn henlagt, uten tilstrekkelig tilstrekkelig refleksjon rundt om man likevel bør foreta videre etterforskning.
- Tidligere historikk om vold, meldinger osv. undersøkes/vedlegges i for liten grad og/eller så er det ikke notoritet om vurderinger rundt dette.
- Noen saker hvor det er bevist enkeltstående kroppskrenkelser er forholdet likevel henlagt av politiet på bevisets stilling. Det gis ingen forklaring på hvorfor dette skjer. Herfra presiseres derfor at saker hvor det er bevist et straffbart forhold skal forholdet avgjøres med positiv påtaleavgjørelse.
- I enkelte saker fremgår det at fornærmede følges opp på annen måte. For voksne fornærmede antas det at SARA (spousal assault risk assesment) og risikovurdering av

mistenkte, er alternativ oppfølging utenfor straffesak. Det burde vært notoritet rundt dette.

- Det er rom for forbedring i utformingen av siktelser/ tiltalebeslutninger.
- For Øst politidistrikt har antallet registrerte saker gått ned fra 2020 til 2022, både for positive og negative påtaleavgjørelser.
- For Oslo politidistrikt har antallet registrerte saker gått opp fra 2020 til 2022. Antall positive påtaleavgjørelser har sunket betydelig i samme periode. Samtidig har antall henleggelse økt.

3. SAKSGJENNOMGANG.

Høsten 2021 gjennomførte Oslo statsadvokatembeter separate inspeksjoner av mishandlingsaker i Øst politidistrikt og i Oslo politidistrikt - ENØ. Kvaliteten på etterforskningen i disse sakene ble gjennomgående funnet å være planmessig og god for begge distrikter.

Vi ønsket derfor denne gang å rette fokus mot det påtalemessige arbeidet, herunder subsumsjon, utforming av siktelser, tiltalebeslutninger og domsresultat. Som en del av inspeksjonen ønsket vi også å se på avhør av fornærmede, herunder omfang og om det er fokus på seksuelle overgrep i saker der det er grunn til det. Videre i hvilken grad illeggelse av kontaktforbud med eller uten elektronisk kontroll påstås og om eventuelle brudd på kontaktforbud og/eller besøksforbud blir fulgt opp.

For å begrense sakstilfanget og for ikke å se på de samme sakene som sist, har vi sett på saker som er registrert i november 2021, både avgjorte og ikke avgjorte saker. Det er bare et fåtall av de sakene vi har gjennomgått som har endt med positiv påtaleavgjørelse. Kontaktforbud med elektronisk kontroll er ikke ilagt i noen av sakene. Selv om saksuttrekket ikke har gitt grunnlag for å vurdere påtalebeslutningene i samme grad som opprinnelig ønsket, har vi likevel funnet saksgjennomgangen nyttig og identifisert flere forhold/problemstillinger.

Vi har gjennomgått ca. 80 enkeltsaker fra Øst politidistrikt og ca. 115 enkeltsaker fra Oslo politidistrikt som gjelder overtredelse av straffeloven §§ 282 og/eller 283, mishandling i nære relasjoner og saker der det er huket av på "familievoldsknappen" i BL, dvs. andre bestemmelser i straffeloven enn §§ 282/283, men der det pretenderte straffbare forholdet har skjedd i nære relasjoner, for eksempel kroppskrenkelser og hensynsløs adferd. Saks-gjennomgangen ble foretatt med utgangspunkt i en "sjekklister" utarbeidet for undersøkelsen.

3.1 Koding av sak:

Det er vårt inntrykk at sakene gjennomgående er riktig kodet i initialfasen og da som mishandling i nære relasjoner med eller uten kroppskrenkelse og at de kodes om der det er grunn til det.

3.2 Bakgrunn for anmeldelse:

Bakgrunnen for at sakene kommer til politiets kunnskap er varierende, fra anmeldelse etter henvendelse fra barnevernet, fra fornærmede og etter anmeldelse fra politiet på bakgrunn av konkrete hendelser.

3.3 Avhør av fornærmede:

Vi har sett på omfanget av fornærmede-avhør, hvorvidt fornærmede er stilt spørsmål knyttet til potensielle bevis og/eller konfrontert med øvrige forklaringer og om opplysninger om seksuallovbrudd er fulgt opp i avhør.

Vårt samlede inntrykk, i de tilfellene der fornærmede er villig til å forklare seg, er at de innledende avhørene er adekvate og tilstrekkelige. Det er ikke gjentagende avhør over samme tema. I en av sakene har fornærmede i sin frie forklaring fortalt om ufrivillige samleier og om voldtekt. Dette er fulgt opp, men noe overfladisk. I den aktuelle saken ble det tatt ut tiltalebeslutning, men ikke for overtredelse av seksuelle overgrep. I flere saker er det forsøkt å

gjennomføre ytterligere avhør, men fornærmede vil ikke bidra. Det er derfor viktig at politiet er bevisst på at det innledende avhøret har stor betydning for den videre etterforskningen. Som nevnt har flere av de fornærmede i de gjennomgåtte sakene, trukket forklaringene sine og ikke ønsket å bidra ytterligere. Det er derfor ikke sjelden at de spørsmålene politiet har må stilles i det første avhøret.

3.5 Tilrettelagte avhør - TA:

I de sakene hvor barn er involvert er TA normalt gjennomført tidlig i etterforskningen i de sakene det synes å være grunn til det. I noen saker er det gjennomført supplerende avhør etter ønske fra forsvarer. I flere saker er det også gjennomført medisinsk undersøkelse av barna i etterkant av TA noe som er bra.

I en av sakene var det besluttet TA av tre barn. Etter at mor trakk sin anmeldelse ble TA avlyst og saken henlagt uten ytterligere etterforskning. Etter vårt syn er dette en uriktig vurdering. Det kan være god grunn til å etterforske videre, også med henblikk på hva barna har opplevd uavhengig av om mor ønsker å bidra. Politiet og påtalemyndigheten har også plikt til å vurdere mulige behov for beskyttelsestiltak og avhør av barna er viktig i så måte. I to saker hvor det var besluttet TA, ble dette ikke gjennomført på grunn av lang ventetid. Dette er uheldig.

3.6 Påtaleavgjørelse:

Det er bare tatt ut tiltalebeslutning for overtredelse av § 282 og § 219 (gammel lov) i tre av de sakene vi har gjennomgått (en i Øst og to i Oslo). Sakene er godt belyst. Ved utferdigelse av tiltalebeslutning fra statsadvokaten er verken subsumsjon eller grunnlag endret, men tiltalene er noe "ryddigere" og mer pedagogisk enn siktelsen.

Selv om det var innstilling på tiltale i kun et fåtall av sakene, er det Oslo statsadvokatembeters gjennomgående erfaring at siktelsene, basert på sakene som sendes inn til oss med innstilling, er av varierende kvalitet. Det tenkes særlig på at forhold som ikke aktuelle ikke behøver å stå i lovgjengivelsen. For eksempel skal "frihetsberøvelse" ikke med hvis dette ikke er aktuelt. Når det gjelder grunnlagsbeskrivelsen tenkes det særlig på den pedagogiske oppbygningen. Utforming av tiltalebeslutninger, med eksempler, har vært et tema i fagdag for Øst politidistrikt 18. april 2023 og vil senere også være det på fagdag i Oslo politidistrikt.

Når det gjelder andre positive påtaleavgjørelser er et fåtall saker avgjort med utstedelse av forelegg, med påtaleunntakelse og ved overføring til mekling i konfliktrådet. Disse sakene er alle kodet ned fra mishandling til for eksempel enkeltstående kroppskrenkelse.

Brorparten av sakene er henlagt på bevisets stilling (058). Et gjennomgående trekk er at fornærmede, etter å ha avgitt forklaring til politiet ønsket å trekke sin forklaring eller at fornærmede ikke har ønsket å bidra i det hele tatt. Hovedinntrykket fra disse sakene er at politiet velger å avslutte etterforskningen når fornærmede trekker sin forklaring. I enkelte saker fremgår det at fornærmede følges opp på annen måte. I noen av sakene kunne det vært hensiktsmessig å gjennomføre noe ytterligere etterforskning før henleggelse. Formålet med dette kan være å få noe bedre oversikt over det samlede bevisbildet, og det vil også kunne være at fornærmede revurderer sitt standpunkt og likevel er villig til å stå i en slik sak. Et ytterlige hensyn er at etterforskningen kan ha betydning dersom fornærmede senere velger å inngi ny anmeldelse. De fleste av de involverte i disse sakene er dessverre i kontakt med politiet eller andre instanser, mer enn en gang.

Statsadvokatenes erfaring er at politiet i for liten grad vurderer historikken både i forhold til behovet for etterforskningsskritt og ved påtalevurderingen. I hvert fall er det liten notoritet om det. Der det er tidligere saker mellom samme parter og som gjelder likeartede forhold, bør sakene vedlegges saken som er under etterforskning. I tillegg kan det presiseres at politiet bør vurdere å gjenoppta etterforskningen av tidligere henlagte saker når det er grunn til det, jf. straffeprosessloven § 74 første ledd. Det kan også være tilfeller der mistenkte tidligere er

anmeldt for vold/mishandling mot andre kjærester/samboere. Dette kan også ha betydning som bevis i saken som er under etterforskning.

Under inspeksjonene ble vi gjort kjent med at en del politijurister er usikre på i hvilken grad de kan bruke journaler mm. som er innhentet i tidligere saker, når den fornærmede ikke fritar for taushetsplikt i saken som nå er under etterforskning. Taushetsbelagt informasjon som er lovlig innhentet av politiet, er informasjon politiet (og retten) kan bruke selv om fritaket trekkes tilbake, jf. Rt-2003-219 (avsnitt 16).

Der fornærmede er barn er det typisk også involvering fra barneverntjenesten. Hva som er adekvat oppfølging og reaksjon i mindre alvorlige saker eller ved enkelttilfeller, er i mange tilfeller en vanskelig vurdering. For barnet og familien kan det kanskje være vel så nyttig – og til barnets beste - med oppfølging via barnevernet. Dette er nok også tilfellet i flere av de henlagte sakene, selv om det er dårlig notoritet rundt dette. I saker hvor det er bevist et straffbart forhold er det imidlertid ikke grunnlag for henleggelse, selv om også andre offentlige instanser er involvert. Avhengig av sakens alvor og karakter, må politiet konkret vurdere om saken skal avgjøres med tiltale, forelegg eller påtaleunntatelse på vilkår.

3.7 Elektronisk kontroll/besøksforbud:

Det var ikke ilagt kontaktforbud med elektronisk kontroll i noen av de sakene vi gjennomgikk. Vi har ved saksgjennomgang ikke gjenfunnet notoritet rundt vurderingene, noe vi håper har sammenheng med at sakene var registrert i november 2021 og at notoriteten har blitt bedre i etterkant.

Det fremkommer av Riksadvokatens rundskriv RA-2019-2 avsnitt 5.1 at kontaktforbud med elektronisk kontroll skal vurderes i saker om mishandling i nære relasjoner. Dette gjelder ikke bare overtredelse av straffeloven § 282 og § 283, men også ved overtredelse av andre bestemmelser i straffeloven såfremt det er nær relasjon mellom lovbrøyer og fornærmede.

Det fremstår for oss som at besøksforbud gjennomgående blir vurdert og gitt ved behov for dette.

4. SPØRMÅL/SVAR FRA BESTILLINGSBREV.

4.1 ØST POLITIDISTRIKT.

4.1.1 Organisering, sak-trekk, ressurser/kompetanse:

Organiseringen er pt. som ved forrige inspeksjon. Felles enhet for etterretning og etterforskning (FEFE) trekker saker som gjelder mishandling av barn eller saker der barn er vitne til vold mot foreldre, mens øvrige mishandlingssaker etterforskes av de geografiske driftsenhetene (GDE). FEFE er fysisk plassert på Grålum, i Ski og i Lillestrøm. GDE Østfold/Follo i sør dekker politistasjonene Halden, Fredrikstad, Sarpsborg, Moss, Follo og Indre Østfold. GDE Romerike omfatter Lillestrøm. Ullensaker, Gardermoen og Eidsvoll. Påtaleansvaret for samtlige saker ligger hos Spesialseksjon påtaleavsnitt for seksuallovbrudd og vold mot barn. I Nord er de plassert i Lillestrøm og i Sør på Ski og Grålum.

Distriktet i gang med en omorganisering som innebærer at GDE'ene får saksansvar for alle straffesaker ut fra sitt geografiske ansvarsområde, noe som vil innebære at nesten alle mishandlingssakene vil bli etterforsket av disse. FEFE skal ha saksansvar for konkrete unntak som nettovergrep, voldtekt av barn under 14 år, grov voldtekt og alvorlig vold mot barn under 4 år samt saker basert på en konkret vurdering der blant annet kompleksitet, metodebruk, internasjonal etterforskning og behov for særskilt kompetanse inngår. Det ble opplyst at rammeverket antas å være på plass etter påsken 2023, at prosessen vil være landet for sommeren d.å. og at virkningen inntreffer fra årsskiftet. Påtaleseksjonen er ikke en del av omorganiseringen.

Samarbeidet mellom etterforskning og påtale er fra begge sider opplyst å fungere godt. Juristene opplever det som mere tidkrevende å ha saksansvar for GDE-saker fordi etterforskerne er mindre erfarne enn på FEFE og er bekymret for om kvaliteten i etterforskningen vil bli redusert ved omorganisering.

Dette er en sakstype som kan inneholde alvorlige forhold og vanskelige vurderinger. Kravet til kompetanse er betydelig og det er viktig at denne opprettholdes også ved endringer i sak- og trekkreglene. Sakstypen krever også fenomenforståelse og erfaring for å ta gode vurderinger. Etersom omorganiseringen er stipulert til omtrent samme tid som mishandlingssakene i nære relasjoner delegeres til politiet, vil statsadvokaten følge med på utviklingen fremover, herunder om kvaliteten på etterforskningen opprettholder god kvalitet.

Statsadvokaten peker videre på at det er en utfordring at FEFE, de ulike GDE'ene og påtaleavsnittene har ulike rutiner for gjøremålene sine, både på etterforsker- og påtalenivå. Det er rom for større faglig samhandling og erfaringsutveksling mellom juristene i Nord og Sør.

4.1.2 Kontaktforbud med elektronisk kontroll:

Øst politidistrikt har nedlagt påstand om kontaktforbud med elektronisk kontroll i 16 saker i perioden fra forrige inspeksjon. Distriktet har p.t. 5 stykker som er "pålenket". Det er opplyst at det er utfordrende å få opp antall saker, det tar for lang tid før beskyttelsen kommer i gang, (fra rettskraftig dom), det er få jurister som har tilstrekkelig kompetanse og domstolen kommer ofte til at det er "uforholdsmessig".

Statsadvokaten anbefaler at man vurderer å anke dommer hvor det ikke blir gitt medhold i påstand om kontaktforbud med elektronisk, i samråd statsadvokatembetet. Ellers forutsettes det at politidistriktet følger opp tiltak som det er redegjort for i brevet til statsadvokaten av 10. mars 2023:

- Samle oppgavene med kontaktforbud med elektronisk kontroll til ett sted i distriktet i stedet for at ansvaret ligger hos SARA-kontaktene på GDEene.
- Merke BL sakene som er aktuelle for kontaktforbud elektronisk kontroll. Bruke merknadsfeltet i BL/MIN PAL Strasak
- Benytte faste jurister i saker med elektronisk kontroll.

Til det siste punktet bemerker statsadvokatene at det å benytte faste jurister ikke vil bidra til kompetanseheving. Dette er et fagfelt som ikke er spesielt juridisk krevende, så lenge det tekniske er på plass.

Statsadvokaten har i etterkant av inspeksjonen fått opplyst at det er utfordringer knyttet til å "finne igjen" de sakene som er merket i BL.

4.1.3 Samarbeid med barneverntjenesten:

Det opplyses å være noen ulikheter i distriktet, men samarbeidet med barnevernet oppleves totalt sett som godt. Barnevernet tar ofte kontakt med politiet for (anonym) drøfting forut for anmeldelse. Det er viktig, som opplyst, at politiet er tydelige på at barnevernet er beslutningstaker og at politiet kun gir politifaglige råd.

4.1.4 Samarbeid med forebyggende, risikoanalyser m.m.

Øst politidistrikt har en forebyggende enhet plassert på hvert politistasjonsdistrikt og som har ansvaret for alle saker som omhandler vold i nære relasjoner og æresrelatert vold i deres område.

Det er opplyst å være et nært samarbeid mellom forebyggende og etterforskning/påtale. Samtlige saker som gjelder mishandling i nære relasjoner blir vurdert av risikoanalytiker ved bruk av risikovurderingsverktøy som for eksempel SARA (spousal assault risk assesment).

4.1.5 Statistikk:

Antall registrerte anmeldelser - § 282 og § 283 - i 2020, 2021 og 2022:

2020	2021	2022
395	345	358

Positive og negative påtaleavgjørelser - § 282 og § 283 - i 2020, 2021 og 2022:

Positive :

2020	2021	2022
124	81	64

Negative:

2020	2021	2022
432	365	279

Oppklaringsprosent - § 282 og § 283:

2020	2021	2022
33,4%	27,6%	25%

Saksbehandlingstid - § 282 og § 283:

2020	2021	2022
215,2 dager	214,4 dager	172, 6 dager

Antall registrerte saker har gått ned fra 2020 til 2022, både for positive og negative påtaleavgjørelser. Årsaken til færre anmeldelser er nok sammensatt og ikke nærmere analysert, men det er ingen grunn til å tro at det har vært en reell nedgang i saker som gjelder mishandling i nære relasjoner. En av grunnene kan være at det oppleves at barnevernet tar hensyn til politiets saksbehandlingstid ved vurderingen av om hva som er barnets beste og derfor har en høyere terskel for å innlevere anmeldelse og heller velger å gå inn med oppfølging og veiledning i mindre alvorlige saker der dette anses å være til barnets beste. Til tross for at spesialseksjon påtale nå har ansvaret for alle mishandlingssakene avgjøres det langt færre saker enn i 2020. Politidistriktet bør identifisere mulige årsaker til dette og til at oppklaringsprosenten har gått ned med nesten 10% i samme periode.

Restanser - § 282 og § 283:

	0-3 mnd	4-6 mnd	7-12 mnd	Over 12	sum
2020	155	101	119	84	459
2021	171	71	65	44	351
2022	153	71	90	56	370

Oversikten viser en nedgang i ikke påtaleavgjort saker fra 2020 til 2022, særlig gjelder dette restanser over 12 måneder.

4.2 OSLO POLITIDISTRIKT

4.2.1 Organisering, sak-trekk, ressurser/kompetanse:

Etter politireformen i 2017 har enhet øst (ENØ) hatt distriktsansvar for etterforskning av mishandlingsaker i nære relasjoner. Enhet vest (ENV) har hatt ansvar for saker i sin krets. Fra 1. januar 2023 har enhet sentrum (ENS) overtatt ansvar for etterforskning av saker i sin krets. Fra samme dato er også seksuallovbruddssakene overført fra Felles enhet for etterretning og etterforskning (FEE) til de geografiske driftsenhetene.

ENØ har hatt stor turnover og en del nye påtalejurister som ikke har utvidet påtalekompetanse. Det er også opplyst at det har vært stor turnover på etterforskningssiden, mange er relativt ferske og krever tett oppfølging. Ellers er juristene ved de tre enhetene stort sett erfarne. I en overgangsfase er to påtalejurister fra FEE utlånt som kompetansehevede tiltak i forhold til seksuallovbruddsakene.

Mishandling i nære relasjoner er en sakstype som kan inneholde alvorlige forhold og vanskelige vurderinger. Sakstypen krever også fenomenforståelse og erfaring for å ta gode vurderinger. Kravet til kompetanse er betydelig og det er viktig at denne opprettholdes også ved endringer i sak- og trekkreglene. Statsadvokaten vil følge med på utviklingen fremover og se hvilken virkning endring i sak- og trekkreglene, med tilførsel av nytt fagfelt, vil få for etterforskningen og påtaleavgjørelsen i disse sakene.

Driftsenhetene har noe ulike rutiner for organisering og gjøremål, både på etterforsker- og påtalenivå. Det er rom for større faglig samhandling og erfaringsutveksling mellom juristene knyttet til de ulike driftsenhetene.

4.2.2 Kontaktforbud med elektronisk kontroll:

Etter forrige inspeksjon ble det fra statsadvokatens side påpekt manglende notoritet rundt vurdering av kontaktforbud med elektronisk kontroll. De tre enhetene har alle opplyst at det nå er fokus på kontaktforbud med elektronisk kontroll, det vurderes og følges opp. Notoritet sikres i BL/logg/etterforskningsplan/indicia.

ENØ har i 2022 ikke påstått kontaktforbud med elektronisk kontroll. Det er planlagt nedlagt påstand i tre saker første tertial 2023. ENV har en aktiv sak, en sak hvor påstand ikke ble tatt til følge og to saker hvor det ble ilagt kontaktforbud med elektronisk kontroll. Disse er ikke rettskraftig avgjort. ENS har ingen saker, men har helle ikke trukket saker før 1. januar 2023.

Det er vanskelig å forstå hvorfor Oslo politidistrikt skal ha et langt lavere antall slike saker enn Øst politidistrikt, selv om det har vært utfordringer i Oslo politidistrikt på grunn av geografisk tetthet/vanskelig å sette opp realistiske forbudssoner. Statsadvokaten er av den oppfatning at det er rom for å øke antall saker med kontaktforbud med elektronisk kontroll betydelig. Det forutsettes at politidistriktet fortsetter å følge opp og ha fokus på disse sakene og at man søker å øke antall aktive saker. Statsadvokaten anbefaler at man vurderer å anke dommer hvor det ikke blir gitt medhold i påstand om kontaktforbud med elektronisk kontroll, i samråd statsadvokatembetet.

4.2.3 Samarbeid med barneverntjenesten

Samarbeidet med barnevernet oppleves totalt sett som godt Det oppleves å være store variasjoner og ulikheter mellom de ulike kommunene og de ulike bydelene hva gjelder antall saker som meldes til politiet. Årsakene til dette antas å være demografiske forskjeller, ulike vurderinger innad i barnevernet, blant annet at man vegrer seg fordi det oppleves vanskeligere å komme i posisjon til å hjelpe en familie med en pågående parallell politisak.

4.2.4 Samarbeid med forebyggende, risikoanalyser m.m.

GDE'ene har i brevet til Oslo statsadvokatembeter redegjort for dette hver for seg og ikke distriktsvis. I tillegg har vi fått en orientering fra Hanne Finanger, seksjonsleder ved seksjon for Risikoanalyse og Kriminalitetsforebygging av vold i nære relasjoner.

Organiseringen er noe ulik fra driftsenhet til driftsenhet, men dialogen mellom forebyggende og etterforskning/påtale oppleves god.

4.2.5 Statistikk:

Antall registrerte anmeldelser - § 282 og § 283 - i 2020, 2021 og 2022:

2020	2021	2022
702	774	845

Positive og negative påtaleavgjørelser - § 282 og § 283 - i 2020, 2021 og 2022:

Positive :

2020	2021	2022
105	63	69

Negative:

2020	2021	2022
668	636	805

Oppklaringsprosent - § 282 og § 283:

2020	2021	2022
23,38%	19,22%	20,57%

Saksbehandlingstid - § 282 og § 283:

2020	2021	2022
189,10	157,21	164,91

Antall registrerte saker har gått opp fra 2020 til 2022. Antall positive påtaleavgjørelser, som i denne sammenheng nesten bare er tiltalebeslutninger (hhv. 100, 61 og 57 stk.) har sunket betydelig i samme periode samtidig som antall henleggelse økt. Dette må politidistriktet se nærmere på. Det samme gjelder oppklaringsprosenten som ligger lavt og under landsgjennomsnittet. Politidistriktet bør selv nokså raskt foreta en nærmere av analyse av mulige årsaker til dette.

Restanser - § 282 og § 283:

	0-3 mnd	4-6 mnd	7-12 mnd	Over 12	sum
2020	139	63	78	35	315
2021	192	72	69	51	384
2022	181	72	73	32	358

6. OPPSUMMERING.

Oppsummering saksgjennomgang:

Hovedinntrykket er at sakene, som gjelder mishandling i nære relasjoner, i all hovedsak etterforskes og påtaleavgjøres på hensiktsmessig måte. Det er rom for bedre notoritet rundt påtalemessige vurderinger og vurderinger i forhold til kontaktforbud med elektronisk kontroll. Sakfeltet er krevende og bevisvurderingen vanskelig. Spørsmålet om rett reaksjon er også en vurdering som spiller inn i vurderingen av hvorvidt det skal reageres med positiv påtaleavgjørelse i de mindre alvorlige sakene. Vi registrerer at oppklaringsprosenten har gått ned nasjonalt og også for våre to politidistrikter. Årsaken til dette er usikker, men saksgjennomgangen viser at bevissituasjonen er krevende i flere av sakene fordi fornærmede trekker sin politiforklaring og ikke ønsker å bidra ytterligere til politiets etterforskning. Politiets håndtering av dette varierer fra umiddelbart å henlegge saken uten ytterligere etterforskning, til å ferdigstille etterforskningen for deretter å vurdere bevissituasjonen. Dette blir et særskilt tema for oss på fagdager med politiet fremover. I de sakene vi har gjennomgått var det mange saker hvor historikken var betydelig og hvor det var flere anmeldelse og

motanmeldelser, samt loggføringer i PO. Vår oppfatning er dette åpenbart påvirker oppklaringsprosenten.

Som oppfølging til inspeksjon gjennomførte statsadvokatembetet fagdag i Øst politidistrikt 18. april 2022. Tilsvarende fagdag vil bli gjennomført i Oslo politidistrikt.

7. PUNKTER TIL VIDERE OPPFØLGNING

- Politiet bør raskt foreta undersøkelser for å avklare mulige årsaker til lav/synkende oppklaringsprosent, herunder betydningen av at fornærmede selv ikke ønsker å bidra.
- Det er rom for å øke antall saker med kontaktforbud med elektronisk kontroll betydelig.
- Politidistriktene bør se nærmere på antall positive og negative påtaleavgjørelser. Det er bekymringsfullt at antall henleggelse øker samtidig som antall positive påtaleavgjørelser går ned.
- Politidistriktene må sørge for bedre rutiner for å gjennomgå de involvertes historikk i saker som gjelder mishandling i nære relasjoner.

Det bes om en tilbakemelding fra politidistriktene innen 20. juni 2023.

Oslo 26. mai 2023

Nina Prebe
førstestatsadvokat

Trude Antonsen
statsadvokat